

TỰ LỰC TỰ CƯỜNG – TẠO ĐÀ PHỤC HỘI KINH TẾ XÃ HỘI VÀ PHÁT TRIỂN TRONG HỘI NHẬP



PGS.TS. Nguyễn Anh Thu
Phó Hiệu trưởng Trường Đại
học Kinh tế - ĐHQGHN



TS. Tô Thế Nguyên
Phó Trưởng Khoa Kinh tế
Chính trị
Đại học Kinh tế - ĐHQGHN

No 22. March 31, 2022

“TỰ LỰC TỰ CƯỜNG - TẠO ĐÀ PHỤC HỘI KINH TẾ XÃ HỘI VÀ PHÁT TRIỂN TRONG HỘI NHẬP” là tiêu đề của tọa đàm đã được Ban thời sự, Đài tiếng nói Việt Nam và Trường Đại học Kinh tế, Đại học Quốc gia Hà Nội phối hợp tổ chức. Tọa đàm đã nhận được rất nhiều sự quan tâm chia sẻ của các chuyên gia, nhà quản lý và cộng đồng doanh nghiệp. Kết thúc buổi tọa đàm, các chuyên gia đã đưa ra những nhận định nhằm định hướng giải pháp từ công thức thành công của cách mạng Việt Nam, đó là “kết hợp sức mạnh dân tộc và sức mạnh thời đại”. Sức mạnh dân tộc chính là tinh thần dân tộc, tinh thần đoàn kết, là việc xây dựng năng lực của từng doanh nghiệp, địa phương và cả quốc gia. Sức mạnh thời đại chính là sự hội nhập, tham gia vào các thể chế hội nhập khu vực và đa phương và nắm bắt các cơ hội của hội nhập để phát triển. Sự phát triển cũng cần theo đúng quy luật và xu hướng phát triển chung, mà trong giai đoạn hiện nay là chuyển đổi số và chuyển đổi xanh. Điều này không chỉ đúng đối với cả quốc gia, mà còn đúng với các chủ thể kinh tế, đặc biệt là cộng đồng các doanh nghiệp Việt Nam.

Tự lực - tự cường phát triển kinh tế được hiểu như thế nào?

Tự lực - tự cường trong phát triển kinh tế không có nghĩa tự cô lập, mà là sự cân bằng giữa tự chủ và hội nhập, tiếp nhận tinh hoa của nhân loại nhưng vận dụng nó sáng tạo và phù hợp với điều kiện hiện tại. Nền kinh tế Việt Nam mặc dù đang được đánh giá là có tiềm năng,

mức thu nhập bình quân đã có những thay đổi đáng kể nhưng nếu không chú ý sẽ rơi sâu vào bẫy thu nhập trung bình, bẫy gia công, chỉ có phát huy nội lực, kết hợp với những cơ hội từ quá trình hội nhập kinh tế, mới có thể có được nền kinh tế phát triển khoẻ mạnh và bền vững.

Không thể phủ nhận một điều rằng tự chủ, tự lực, tự cường là con đường tất yếu để hướng đến phát triển. Kinh nghiệm từ các nước như Hàn Quốc, Nhật Bản hay Singapore đều đã chỉ rõ con đường này. Trong thời kỳ Minh Trị Duy tân, chính tư tưởng tự lực - tự cường, tinh thần dân tộc, nhưng trên cơ sở tiếp thu tinh hoa

nhân loại, với một khẩu hiệu rất quan trọng “công nghệ phương tây, tinh thần Nhật Bản” đã hình thành khung khổ và nền móng cho sự phát triển của nước Nhật bản hiện đại. Đến nay, quan điểm tự lực, tự cường trong hội nhập cũng đã được thể hiện rất rõ qua đường lối, chủ trương của Đảng, Chính phủ Việt Nam.

Thách thức khi Việt Nam tự lực - tự cường trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế

Đối mặt với nhiều chuyển biến về kinh tế - xã hội trong nước và khu vực hiện nay, Việt Nam đứng trước nhiều thách thức để có thể tự lực tự cường và tiến tới hội nhập. Trước hết là các vấn đề từ nội lực, nền kinh tế nước ta tuy phát triển nhưng vẫn phụ thuộc lớn vào đầu tư trực tiếp nước ngoài. Các doanh nghiệp trong nước chưa phát triển đủ mạnh và tham gia chuỗi giá trị toàn cầu, mới chỉ dừng lại ở các khâu có giá

trị gia tăng thấp. Một thách thức khác là quá trình hội nhập mang lại cơ hội nhưng cũng gặp nhiều thách thức đối với phát triển kinh tế và đặc biệt đối với yêu cầu tự lực, tự cường về kinh tế. Bản thân nó tạo ra những thách thức về việc phụ thuộc lẫn nhau, nhưng cũng tạo ra những cơ hội để chủ động hội nhập, chủ động tham gia và dẫn dắt các sáng kiến hội nhập khu vực và toàn cầu.

Giải pháp phát huy tự lực - tự cường trong điều kiện bình thường mới và hội nhập quốc tế

Trước tiên, việc khẳng định rằng giữ gìn độc lập, tự chủ về kinh tế có mối quan hệ chặt chẽ với việc giữ gìn độc lập tự chủ về đường lối phát triển đất nước là điều không thể chối cãi. Chúng ta cần phát huy hơn nữa sức mạnh dân tộc tạo sự độc lập nhưng phối hợp, hợp tác lẫn nhau chứ không lệ thuộc. Việt Nam có cơ hội lớn trong bối cảnh hiện tại bởi tinh thần các doanh nghiệp của Việt Nam là luôn thích ứng và tự cường. Doanh nghiệp luôn có khát vọng tự chủ cao, luôn tự lực tự cường, hội nhập chứ không cô lập. Doanh nghiệp cần được coi là thành tố quan trọng giúp Việt Nam có thêm khả năng nâng cao năng lực nội tại và nâng cao khả năng tự lực tự cường.

Tiếp đó, đổi mới sáng tạo, xây dựng năng lực cạnh tranh quốc gia, ngành và doanh nghiệp là mấu chốt. Ở đây vai trò của Chính phủ với ý nghĩa tạo ra cú hích về chính sách là rất quan trọng, song địa phương và doanh nghiệp chính là hạt nhân của đổi mới sáng tạo. Cân bằng giữa vai trò của Chính phủ, nhà nước trong việc kiến tạo, khởi tạo và phát huy tối đa khả năng đổi mới, sáng tạo của doanh nghiệp cũng chính là một điểm cân bằng động mà chúng ta cần hướng tới.

Cụ thể hơn, Chính phủ cần hỗ trợ và thúc đẩy các quan hệ thương mại thế hệ mới mới, cần chủ động hơn, thông qua các hiệp định tự do, song phương, đa phương cùng có lợi nhưng

đảm bảo phù hợp với luật pháp quốc tế và sự tương thích của hệ thống pháp luật Việt Nam. Chủ động trong hội nhập, chủ động trong lựa chọn chính sách hội nhập sẽ tránh được khả năng bị lệ thuộc. Chủ động trong hội nhập thì có thể đón đầu, chuyển hóa được thách thức thành cơ hội và biến cơ hội thành sức mạnh thực tế để vun đắp nền độc lập, tự chủ của dân tộc.

Cùng với đó, giải pháp cần có sự phối hợp ăn khớp giữa các cơ quan chức năng cũng nên được đưa vào thực hiện. Chính phủ cần hỗ trợ nhiều hơn từ việc tạo hành lang pháp lý tới việc xây dựng các chiến lược, quy hoạch và định hướng dẫn dắt doanh nghiệp. Chính phủ cần hỗ trợ doanh nghiệp lớn mạnh, khi đó các doanh nghiệp sẽ là thành tố trung tâm giúp

quốc gia giàu mạnh. Sự hỗ trợ của Chính phủ cần minh bạch hơn, thông minh hơn, nếu hỗ trợ không đúng, không trúng sẽ có tác động không tốt để huy động nguồn lực xã hội, sức mạnh của các thành phần kinh tế khác. Mỗi hợp tác giữa doanh nghiệp và các cơ quan quản lý nhà nước là rất quan trọng, cần chủ động, đoàn kết, hợp tác, tạo sức mạnh tập thể, xây dựng tiềm lực năng lực nội tại.

Một điểm quan trọng khác chính là muốn tự lực tự cường, mỗi doanh nghiệp phải xác định giá trị cốt lõi của họ. Doanh nghiệp tự lực tự cường và cạnh tranh cần trên tư duy hợp tác và cùng thắng. Hơn nữa, đối với các doanh nghiệp, tự lực tự cường chính là định vị rõ vai trò của mình cả ở trong nước và quốc tế.